

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 17. lipnja 2009.

Sveti Ćiril i Metod

Draga braćo i sestre, danas elim govoriti o svetom Ćirilu i Metodu, braći po krvi i vjeri, slavenskim apostolima. Ćiril se rodio 826. ili 827. godine u Solunu u obitelji carskog slubenika Leona: bio je najmlađi od sedmero djece. Još kao dijete naučio je slavenski jezik. U dobi od 14 godina poslan je u Carigrad na školovanje, a školske je klupe dijelio s mladim carem Mihaelom III. Tih je godina stekao je naobrazbu iz različitih sveučilišnih predmeta, među kojima iz dijalektike u kojoj mu je učitelj bio Focije. Nakon što je odbio primamljivu bračnu ponudu, odlučio se zaređiti te je postao "knjiničar" u svojem patrijarhatu. Nedugo zatim, eleći se povući u osamu, sakrio se u samostan, ali je ubrzo otkriven te mu je povjerena zadaća da predaje svete i profane znanosti: tu je slubu tako dobro vršio da su ga prozvali "Filozof". U međuvremenu, brat Mihael (rođen oko 815. godine), nakon administrativne karijere u Makedoniji, oko 850. godina odriče se svijeta i povlači u monaški ivot na brdu Olimp u Bitiniji, gdje je uzeo ime Metod (monaško ime je moralo započinjati istim slovom kao i krsno) i postao igumen samostana Polychron.

Privučen bratovim primjerom i Ćiril je odlučio ostaviti se predavanja i povući se u meditaciju i molitvu na brdu Olimpu. Nekoliko godina kasnije (oko 861.) carska mu je uprava povjerila slubu među Kazarima na Azovskom moru, koji su traili da im se pošalje učena čovjeka koji zna raspravljati sa idovima i Saracenima. Ćiril se, u pratnji brata Metoda, dugo zadržao na Krimu, gdje je naučio hebrejski. Ondje je ujedno traio tijelo pape Klementa I., koji je onamo bio izgnan. Pronašao je njegov grob i, kada se s bratom uputio natrag, ponio je sa sobom dragocjene relikvije. Nakon što su stigli u Carigrad, Mihael III. poslao je dvojicu braće u Moravsku. Caru se naime moravski knez Rastislav obratio jasnim zahtjevom: "Naš narod – rekao mu je – od kada je odbacio poganstvo, obdrava kršćanski zakon; no nemamo učitelja koji bi bio kadar protumačiti nam pravu

vjeru na našem jeziku". Misija je ubrzo doivjela izvanredan uspjeh. Prevodeći liturgiju na slavenske jezike, dvojica su braće privukla velike simpatije u narodu.

Time su, međutim, navukli na sebe neprijateljstvo franačkog klera, koji je ranije stigao u Moravsku i smatrao da to područje potpada pod njegovu crkvenu jurisdikciju. Da bi se opravdali godine 867. dvojica su braće pošla u Rim. Na svom putovanju su se zaustavili u Veneciji, gdje se bila vodila ustra rasprava s pobornicima takozvanog "trojezičnog krivovjerja" koji su drali kako postoje samo tri jezika na koja se ima pravo slaviti Boga: hebrejskom, grčkom i latinskom. Dvojica su se braće, naravno, tome oštro usprotivila. U Rimu je Ćirila i Metoda primio papa Hadrijan II., koji im je izašao ususret u procesiji kako bi dostojanstveno primio relikvije svetog Klementa. Papa je također shvatio veliku vanost njihove izvanredne misije. Od polovice prvog tisućljeća, naime, Slaveni su se u veoma velikom broju nastanili na područjima koja su se prostirala na razmeđu dvaju dijelova Rimskog carstva – istočnog i zapadnog – među kojima su već tada vladale napetosti. Papa je naslutio da bi slavenski narodi mogli odigrati ulogu mosta i tako pridonijeti očuvanju jedinstva među kršćanima jednog i drugog dijela carstva. On je dakle bez imalo oklijevanja odobrio misiju dvojice braće u Velikoj Moravskoj, prihvativši i odobrivši korištenje slavenskog jezika u liturgiji. Slavenske su knjige položene na oltar crkve Santa Maria di Phatmé (Sveta Marija Velika) a liturgija na slavenskom jeziku slavila se u bazilikama Svetog Petra, Svetog Andrije i Svetog Pavla.

Na alost, u Rimu je Ćiril teško obolio. Osjećajući kako mu se blii smrt, elio se potpuno posvetiti Bogu kao monah u nekom od grčkih samostana u gradu (vjerojatno u Svetoj Praksedi) te je uzeo monaško ime Ćiril (njegovo je krsno ime bilo Konstantin). Zatim je uporno molio brata Metoda, koji je u međuvremenu zaređen za biskupa, da ne prekida misiju u Moravskoj i da se vrati tim narodima. Bogu se obratio ovim zazivom: "Gospodin, Boe moj..., usliši moju molitvu i čuvaj svoje vjerno stado kojem si me poslao... Oslobodi ih od krivovjerja triju jezika, saberi ih sve u jedno i daj da narod koji si izabrao slono i ispravno ispovijeda jednu i pravu vjeru". Umro je 14. veljače 869.

Vjerman obvezi koju je preuzeo s bratom, Metod se iduće godine – dakle 870. – vraća u Moravsku i Panoniju (danas Madarska), gdje je ponovno naišao na estoko neprijateljstvo franačkih misionara koji ga baciše u tamnicu. Nije se dao obeshrabriti te kada je 873. pušten na slobodu počeo aktivno raditi na ustroju Crkve, skrbeći za odgoj skupine učenika. Zaslugom je tih učenika prebrođena kriza koja je izbila nakon Metodove smrti 6. travnja 885. godine: Metodovi su učenici bili proganjani i utamničeni, a neki od njih čak prodani kao robovi i odvedeni u Veneciju, gdje ih je otkupio jedan carigradski slubenik, koji im je dopustio da se vrate u zemlje balkanskih Slavena. Pošto su prihvaćeni u Bugarskoj, mogli su nastaviti misiju koju je započeo Metod, šireći evanđelje u "ruskim krajevima". Bog se u svojoj tajanstvenoj providnosti koristio tako progonom da spasi djelo svete braće. O tome je djelovanju ostao također pisani spomen. Dovoljno je podsjetiti na djela poput Evangelario (liturgijske perikope Novog zavjeta), Psaltira, raznih liturgijskih tekstova na slavenskom jeziku, na kojima su radila obojica braće. Nakon Ćirilove smrti, Metodu i njegovim učenicima se, između ostalog, duguje prijevod cijeloga Svetog pisma, nomokanona (u istočnom kršćanskom svijetu, zbirka dravnih i crkvenih zakona, op. pr.) i otačkih spisa.

eleći sada u kratkim crtama saeti duhovni profil dvojice braće, mora se prije svega primijetiti veliku ljubav koju je Ćiril pokazivao prema spisima svetoga Gregorija Nazijanskog, naučivši od njega vrijednost jezika u prenošenju objave. Sveti Gregorije je izrazio elju da Krist govori po njemu: "Slubenik sam Riječi, zato se stavljam u slubu Riječi", govorio je. eleći nasljedovati Gregorija u toj slubi, Ćiril je molio Krista da po njemu govori na slavenskom. On svoj prijevod započinje svečanim zazivom: "Počujte, svi slavenski narodi, počujte Riječ koja dolazi od Boga, Riječ koja hrani dušu, Riječ koja vodi k spoznanju Boga". U stvari, već nekoliko godina prije no što će moravski knez zatraiti od cara Mihaela III. da pošalje misionare u njegovu zemlju, čini se da su Ćiril i Metoda, zajedno sa skupinom učenika, radili na sastavljanju zbirke kršćanskih dogmi pisanih na slavenskom jeziku. Tada se jasno javila potreba za novim slovnim znakovima, koji će više odgovarati jeziku kojim se govori: nastalo je tako glagoljsko pismo koje je, nakon kasnijih promjena, nazvano "ćirilica" u čast onomu od kojeg je potekla ideja o njegovu sastavljanju. Bio je to presudni događaj za razvoj slavenske kulture općenito. Ćiril i Metoda su bili uvjereni da pojedini narodi ne mogu drati da su u punini primili objavu sve dok je nisu čuli na vlastitoj jeziku i čitali iz knjiga pisanih njihovim pismom.

Metodu se duguje zasluga što djelo koje je započeo njegov brat nije naprasno prekinuto. Dok je Ćiril, "Filozof", bio skloniji kontemplaciji, on je više volio aktivni ivot. Zahvaljujući tome mogao je stvoriti pretpostavke da se u kasnijem razdoblju afirmira ono što bismo mogli nazvati "ćirilo-metodskom idejom": ona je pratila u raznim povijesnim razdobljima slavenske narode, potpomogavši njihov kulturni, nacionalni i vjerski razvoj. To je priznao već papa Pio XI. svojim apostolskim pismo Quod Sanctum Cyrillum, u kojem je dvojicu braće nazvao "sinovima Istoka, bizantske domovine, grčkog podrijetla, po svojoj misiji Rimljani, po apostolskim plodovima Slaveni" (AAS 19 [1927.] 93-96). Njihovu je povijesnu ulogu zatim slubeno potvrdio papa Ivan Pavao II. koji ih je, apostolskim pismom Egregiae virtutis viri, proglasio suzaštitnicima Europe zajedno sa svetim Benediktom (AAS 73 [1981] 258-262). Doista, Ćiril i Metod predstavljaju klasični primjer onoga za što se danas koristi naziv "inkulturacija": svaki narod mora ucijepiti u svoju kulturu objavljenu poruku i izraziti njezinu spasenjsku istinu vlastitim jezikom. To pretpostavlja vrlo zahtijevan rad na "prevođenju", jer iziskuje iznalaenje izraza koji su prikladni da se, bez ikakvih preinaka, bogatstvo objavljene Riječi izloi na nov način. Sveta su braća ostavila veoma značajno svjedočanstvo u tome pogledu, u koje Crkva i dan danas gleda kako bi u njemu našla nadahnuće i smjerokaz.

Papin pozdrav hrvatskim hodočasnicima na hrvatskom:

Od srca pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a osobito vjernike iz upe Uznesenja Blaene Djevice Marije iz Širokog Brijega te krizmanike katedralne upe iz Dubrovnika! Preporučite Presvetom Srcu Isusovu svoj ivot i vaše obitelji kako bi rasli u Njegovoj ljubavi. Hvaljen Isus i Marija!
